

DISKRIMINACE

Diskriminace (nerovné zacházení) zasahuje člověka na velmi citlivém místě – porušuje jeho práva na základě toho, kým je nebo čemu věří. Všichni máme právo na rovné zacházení, bez ohledu na naši rasu, etnickou příslušnost, národnost, třídu, kastu, náboženství, víru, pohlaví, jazyk, sexuální orientaci, genderovou identitu, věk, zdravotní stav či postavení.

Přesto až příliš často slýcháme smutné příběhy lidí, se kterými je zacházeno odlišně jen proto, že patří do „jiné“ skupiny než ti, kteří jsou v privilegovaných nebo mocenských pozicích. K diskriminaci dochází, když člověk nemůže uplatňovat svá lidská práva nebo další práva daná zákonem, ve stejné míře, jako ostatní. Pokud takové nerovné zacházení není možné odůvodnit objektivním oprávněným účelem (např. národní bezpečnost, ochrana veřejného zdraví, ochrana práv a svobod ostatních) jde o protiprávní chování. Amnesty usiluje o dodržování rovnosti mezi všemi lidmi a společně s komunitami po celém světě se snažíme o změnu diskriminačních zákonů a politik tak, aby všichni mohli plně a rovně užívat všech svých práv.

Určitou povolenou výjimkou je přijímání tzv. pozitivních nebo vyrovnávacích opatření (někdy nesprávně nazývaných jako pozitivní diskriminace). Znamenají záměrné zvýhodňování příslušníků určité (znevýhodněné) skupiny obyvatel s cílem zvýšit jejich zapojení v určité oblasti (politické, ekonomické, vzdělanostní). Jde o širokou a různorodou paletu možných opatření. Ve společnosti existují různé názory na tuto problematiku. Zatímco někteří podobná opatření vítají například jako dočasné opatření k předcházení diskriminace v budoucnosti, jiní v nich vidí diskriminaci "naruby" a nebo též nebezpečí, které může paradoxně podněcovat další nesnášenlivost vůči dané skupině.

Diskriminace má různé formy:

Přímá diskriminace

Jednání, při němž se s danou osobou zachází méně příznivě, než s jinou ve srovnatelné situaci, a to z důvodů, které zákon zakazuje (pohlaví, věk, sexuální orientace, náboženství atd.). Příkladem může být, když zaměstnavatel na pracovní pozici nepřijme ženu s potřebnou kvalifikací proto, že je to žena – zde by se jednalo o přímou diskriminaci na základě pohlaví.

Nepřímá diskriminace

Situace, kdy je zákon, politika či praxe prezentována neutrálně (tj. rozdíly nejsou explicitně zmíněny), ale ve skutečnosti nepřiměřeně znevýhodňuje konkrétní skupinu nebo skupiny. Příkladem může být zákon, který vyžaduje, aby každý člověk prokázal určitou úroveň vzdělání k tomu, aby směl volit. Toto má nepřímý diskriminační účinek na jakoukoli skupinu, u které je méně pravděpodobné, že by dosáhla této úrovně vzdělání (jako jsou znevýhodněné etnické skupiny, lidé, kteří nemají ke vzdělání přístup atd.).

Toxická rétorika a démonizace

„Politika démonizace“ je na vzestupu v mnoha částech světa. Někteří političtí lídři na všech kontinentech podporují nenávist na základě národnosti, rasy nebo náboženství. Nejčastěji tím, že používají marginalizované skupiny jako obětní beránky označované za viníky sociálních nebo ekonomických problémů. Jejich slova a činy jim zvedají popularitu u jejich stoupenců, používání nenávistné a diskriminační rétoriky však podněcuje nepřátelství a může vést až k násilí vůči daným skupinám. Příkladem může být například situace v Myanmaru, kde v roce 2017 vyvrcholily desítky let pronásledování a více než 700 000 Rohingů muselo posléze uprchnout do sousedního Bangladéše v důsledku kruté diskriminační kampaně a etnických čistek.

PŘÍKLADY DISKRIMINACE

- 76 zemí kriminalizuje sexuální styk mezi dospělými stejného pohlaví
- V 10 zemích světa hrozí za sexuální styk mezi osobami stejného pohlaví trest smrti
- Přibližně ¾ světové populace žije v zemi s vysokou mírou státních restrikcí nebo nenávistně naladěnou společností vůči jinému než dominantnímu vyznání
- V Kanadě jsou domorodé ženy vystaveny 4x vyšší pravděpodobnosti násilného zabití

ZÁBLESKY Z HISTORIE

Roku 1955 odmítla Rosa Parksová uvolnit své místo v autobuse muži bílé pleti a byla zatčena. Její čin symbolizuje počátek boje za zrovnoprávnění Afroameričanů v USA.

O osm let později zazněl během pochodu ve Washingtonu slavný projev Martina Luthera Kinga „I have a dream“ (Mám sen), v němž mluvil například o přání, aby jeho děti vyrůstaly v zemi, kde nebudou posuzovány podle barvy své pleti. Na M. L. Kinga, vůdce hnutí za práva Afroameričanů, byl v roce 1968 spáchán atentát. Irská rocková Skupina U2 o něm napsala píseň Pride. Slovo pride, neboli hrdost, se stalo oblíbeným heslem lidí protestujících proti diskriminaci po celém světě. Například příslušníci sexuálních menšin pravidelně pořádají akce „Gay Pride“ (v České republice nese LGBTIQ+ festival jméno Prague Pride a je pořádán od roku 2011).